

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล วัดโลกสະท่อน สำนักงานเทศบาลเมืองทุ่งสง ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.2 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.3 หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 1.4 แนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 - 2.2 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
 - 2.3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
 - 2.4 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 2.5 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - 2.6 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
 - 2.7 การประเมินคุณภาพการศึกษา
 - 2.8 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
 - 2.9 การผลุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.10 ปัญหา/อุปสรรคในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
 - 3.1 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.2 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษานอกระบบ

4. บริบทและข้อมูลของโรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะท้อน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้ศึกษาได้รายงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา หลักในการประกันคุณภาพการศึกษา และแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2543 : 156) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่าสถานศึกษามีแนวทางจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ นโยบายและจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพทางการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคนและทุกคน

สมคิด พรหมขี้ และสุพัตร์ พิบูลย์ (2544 : 4) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อประกันว่าคุณภาพของการศึกษาได้รับการรักษาไว้ และส่งเสริมเพิ่มพูน การประกันคุณภาพการศึกษาจึงรวมกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้และจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ก : 7) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อมได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคม โดยส่วนรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกัน

คุณภาพ มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำเร็จ ศรีอำไพ (2548 : 38) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ได้คุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมและทบทวนการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่เป็นข้อกำหนด เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษาว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.2 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1) ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 1) กล่าวว่าในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้วิเคราะห์และนำข้อมูลสภาวะการศึกษาไทย เปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องเป็นที่ทราบกันดีว่าการศึกษาไทยนั้น ไม่ว่าจะประเมินโดยหน่วยงานราชการของไทย หรือโดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนไทยนั้น นอกจากจะไม่เป็นที่น่าพอใจแล้วยังอ่อนด้อยกว่าประเทศเพื่อนบ้านมากมาย โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคข้อมูลข่าวสารและยุคเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการศึกษาไทยนั้นเน้นการท่องจำเป็นหลัก ไม่ได้สอนให้คิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์และปฏิบัติจริง อีกทั้งยังหย่อนยานในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม การศึกษาไทยจึงอยู่ในภาวะวิกฤติทางคุณภาพอย่างหนัก

สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2544 : 1 - 2) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพที่ดีจะเป็นการรับประกันระบบการบริหารคุณภาพขององค์กร เป็นการสร้างความมั่นใจว่าผลผลิต

(นักเรียน) เมื่อออกจากกระบวนการแล้วจะมีคุณภาพที่ดี ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการจัดการศึกษา โรงเรียนจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อนักเรียนและผู้ปกครอง นั่นคือ ผลผลิตต้องตอบสนองต่อลูกค้าและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดในด้านผู้ปกครองต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนต้องแสดงภาระหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานที่กำหนด

สงบ ลักษณะ (2544 : 5 - 6) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นการวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มุ่งจะผลิตสิ่งที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต ดังนั้น การประกันคุณภาพทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบการ จัดการศึกษาที่จะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับ ความมุ่งหวังของสังคม

จากแนวคิดดังกล่าวจำเป็นต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพ การศึกษา เพราะการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการของวงการศึกษานับแต่บุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างความมั่นใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาการ ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546 : 1)

เพื่อให้ความมั่นใจกับนักเรียนหรือผู้ปกครอง และสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานนั้น ถือเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะได้มีการกำกับมาตรฐาน และพัฒนาคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษามาโดยตลอด แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบครบวงจรและต่อเนื่อง ทั้งในด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา จึงยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่น หรือรับประกันได้อย่างเต็มที่แก่สาธารณชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าการดำเนินภารกิจดังกล่าวให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ปัจจัยดังกล่าวจึงกระตุ้นให้ผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษาทุกระดับ

ต่างตระหนักถึงเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสะท้อนออกมาเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เห็นในปัจจุบัน

1.3 หลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยงานที่รับผิดชอบกับการจัดการศึกษา องค์กรที่เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการจัดการศึกษานำเสนอหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษาดังนี้

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2544 : 151) กล่าวว่า ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สถานศึกษามีมาตรฐานตามที่กำหนด จะต้อง มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. รัฐกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการงบประมาณ บุคลากรและทรัพยากรให้เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท

2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. รัฐต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีระบบการตรวจสอบ และ แทรกแซงคุณภาพการศึกษาและระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา การเตรียมตัวของโรงเรียนที่รองรับการประเมินภายนอกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดระบบประกันคุณภาพภายใน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้สถานศึกษาขอรับการประเมินจากองค์กรภายนอก 5 ปีต่อ 1 ครั้ง เพื่อตรวจสอบและรับรองคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งองค์กรภายนอกนั้น ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง โดยสถานศึกษาที่จะขอรับการประเมินจากองค์กรได้นั้น จะต้องดำเนินการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้วยการตรวจสอบ ประเมิน และปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยตลอด จนเกิดความมั่นใจว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานการศึกษาที่ใช้ในการประเมินภายนอก คือ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกระทรวง ศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ใช้เป็นมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) นำเสนอหลักการเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอกแต่ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษาซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษาเป็นระยะๆ ตามที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินจากภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ก : 11) นำเสนอหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหายโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่กระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพ

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุงช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2545 : 17 - 18) ให้หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1. คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพการศึกษาจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยคุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตหรือทุกระดับชั้นเรียน ส่วนคุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจ

ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ระดับมหัพภาค (Macro socio - economic level) ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอดและเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันในทางธุรกิจการค้าและเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งบนพื้นฐานของหลักวิชา หลักฐาน ข้อเท็จจริง ที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์หลักตรรกศาสตร์และความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัดและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการใช้ในการวางแผน เพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องมิใช่การจับผิดหรือการตัดสินใจให้รางวัลหรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานวิชาการ กรอบหลักสูตรและแผนการสอน) กระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษา เน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ การร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในเขตพื้นที่ การศึกษาและภูมิภาค

8. ภาวะความเป็นผู้นำและเอาจริงใจ (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (2546ข : 10) กล่าวถึงหลักการที่ต้องพิจารณาในการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ระบบประกันคุณภาพ ไม่ใช่เรื่องการชี้ถูกผิดหรือการตรวจสอบ แต่เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้ควบคู่กับการกระจายอำนาจบริหารการศึกษา

2. มาตรฐานการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การประกันคุณภาพมีภารกิจหลัก 4 ส่วน ซึ่งต้องแยกบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน
4. การกำหนดมาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์ของระบบการประกันคุณภาพ เป็นหน้าที่ของส่วนกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้น
5. การประเมินภายในเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในการพัฒนาระบบการประเมินภายใน โดยดึงชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม
6. การประเมินภายนอก ให้องค์กรอิสระในรูปองค์กรมหาชนทำหน้าที่ในการประเมินภายนอก การที่ให้องค์กรอิสระทำหน้าที่นี้เพราะต้องการให้อิสระจากฝ่ายราชการและต้องทำหน้าที่ประเมินทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549 : 3) สรุปหลักการสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้ 3 ประการ คือ

1. การกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงการตัดสินใจดำเนินงาน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและทรัพยากร การจัดตั้งอำนวยการความสะดวกและให้อิสระแก่ผู้สอนในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด
2. การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) โดยให้หน่วยงานทั้งภาค ภูมิภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ปุชนิยบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการคณะทำงานของสถานศึกษาร่วมกันคิดตัดสินใจ สนับสนุน ส่งเสริม และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม
3. การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) โดยสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาและจากเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนา มีการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา เลือกลยุทธ์ศาสตร์การพัฒนาและสามารถทำให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาจะต้องประชาสัมพันธ์ เป้าหมายและจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาตลอดจนแผนพัฒนาสถานศึกษาให้ทุกฝ่ายได้รับรู้ ทั้งเพื่อเป็นสัญญาประชาคมและเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีทิศทางการทำงานที่ชัดเจนสู่เป้าหมายเดียวกัน

จากหลักการการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของสถานศึกษา สามารถตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมปัจจุบัน โดยการประกันคุณภาพจะเป็นกลไกสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง เป็นหลักประกันให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม เกิดความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและผู้เรียนสามารถจบการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.4 แนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษานั้น ได้มี กฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ หลักเกณฑ์ และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 28 - 30) หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ และต่อเนืองและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยต้องรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยให้สาธารณชนทราบด้วย โดยสาระสำคัญ ดังนี้

1. มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

3. มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

4. มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

5. มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใด ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2545 :) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ จึงได้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน จึงได้กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งมีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และจัดทำข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพต่อไป

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานโดยกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ การพัฒนาครูและบุคลากร การแนะแนว การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้ระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับ การดำเนินงานเป็นไปอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรายงานผลต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

2.2 การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน หรือใช้มาตรฐานในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนหรือใช้มาตรฐานในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2545 : 3) ให้แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ แล้วดำเนินการจัดการศึกษาให้สามารถสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีคุณลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยมีแนวดำเนินงานที่สำคัญดังนี้

1. การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา เป็นข้อตกลงที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงเวลาที่กำหนดโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา

2. การบริหารจัดการคุณภาพ เป็นการนำทรัพยากรและวิธีการต่างๆ มาดำเนินการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีระบบคุณภาพ มีมาตรฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาโดยเน้นด้านการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและด้านการบริการและจัดการ

3. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงาน การประเมินสภาพ และผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การรายงานคุณภาพการศึกษา เป็นการสื่อสารให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

กรมสามัญศึกษา (2542 : 18) นำเสนอการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (2544 : 9) นำเสนอแนวดำเนินการระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการตามระบบควบคุมกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าสถาบันปฏิบัติการกิจได้อย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย

- 1.1 การควบคุมคุณภาพ
- 1.2 การตรวจสอบติดตามคุณภาพ
- 1.3 การประเมินคุณภาพ

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การดำเนินการตามระบบควบคุมคุณภาพภายในตามข้อที่ 1 (การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบติดตามคุณภาพ การประเมินคุณภาพ) พร้อมทั้งมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาตรวจสอบและประเมินผลทั้งระบบ ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 การตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านมา กระบวนการประกันคุณภาพภายใน
- 2.2 การประเมินคุณภาพ
- 2.3 การให้การรับรอง

สมคิด พรหมจ้อย และสุพัตร์ พิบูลย์ (2544 : 4 - 5) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การติดตาม ตรวจสอบ และตัดสินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

2. การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การติดตาม ตรวจสอบ และตัดสินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2545 : 29 - 46) ได้จัดทำแนวดำเนินการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเอื้อให้สถานศึกษาสามารถจัดระบบประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานทรัพยากรและประสิทธิภาพการพัฒนาระบบการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. สร้างบุคลากรทั้งสถานศึกษาให้เป็นผู้รู้เข้าใจและสามารถปฏิบัติงานตามระบบคุณภาพ
2. ปรับแต่งวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่
3. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. พัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา
5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา
7. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา
8. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ
9. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
10. การกำกับ ติดตาม ประเมินและผลงระบบประกันคุณภาพ

กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2546 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 57) หมวด 1 บททั่วไประบบการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดหลักการการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ข้อ 3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้คำนึงถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ด้านผลผลิต ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และการพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาและสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพจะต้องปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นหน้าที่ของทุกคน

2. ข้อ 4 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นการติดตามความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาและจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกำหนดมาตรฐานการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐาน

3. ข้อ 5 การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการทบทวนและประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้สำนักงานทำการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและประเมินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

4. ข้อ 6 ให้สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนด

5. ข้อ 7 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่า การดำเนินการตามกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ การจัดระบบการบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจะต้องร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกชั้นตอน อย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ผู้ศึกษาได้รายงานเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา และปัญหา/อุปสรรคในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

นักการศึกษาและสถาบันในการจัดการศึกษาให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

กรมวิชาการ (2543 : 1) ให้แนวคิดของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของสถานศึกษาและบุคลากรดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางที่ร่วมกันกำหนดไว้ โดยใช้วิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพที่ทันสมัยเพื่อสร้างความมั่นใจและความพึงพอใจให้กับผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรีนรูู้ (2549 : 1) ให้แนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของการประกัน

คุณภาพ ซึ่งเป็นทั้งการบริหาร การพัฒนาระบบงานของสถานศึกษาตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชน ที่ต้องอาศัยการคิดเชิงระบบบูรณาการศาสตร์หลายด้าน รวมทั้ง มีลักษณะเฉพาะตามบริบทการพัฒนาสังคมที่เป็นอยู่และเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ดังนั้น การประกันคุณภาพนับว่าเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ซึ่งควรได้มาจากการเรียนรู้ร่วมกันมีกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปในลักษณะ การพัฒนาประสานการประเมิน กล่าวคือ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีความเข้มแข็งมีการวางระบบการทำงาน ทำตามระบบที่วางไว้ ตรวจสอบ ทบทวนเป็นระยะ และมีการปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ จนเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2546 : 1) กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 6 เพื่อเป็นสิ่งประกันว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่กล่าวไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 คือเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก นอกจากนี้ยังสามารถดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองดีของสังคมได้ โดยกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นการ จัดการระบบการทำงานให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ของสังคม โดยที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ สถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียนผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชนและหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษาในแต่ละระดับ เช่น มาตรฐานการศึกษา ระดับประเทศ และมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา

กระบวนการดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (2545 : 9) ให้แนวคิด การประกันคุณภาพการศึกษา ภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาระบบและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผลผลิตหรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กรจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยที่ความเชื่อมั่นนี้ต้องตั้งอยู่บนฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545ก : 8) ได้เปิดเผยว่า นับตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดทุกสถานศึกษา ดำเนินการสร้างและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จนกระทั่งปี พ.ศ. 2541 ได้ประกาศใช้มาตรฐานสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2541 จากนั้นจึงได้ดำเนินการจัดทำเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เผยแพร่ให้ความรู้ตลอดจนอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมทั้งได้ดำเนินการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาทั่วประเทศถึง 2 ครั้ง คือ ในปีการศึกษา 2541 ได้ให้สถานศึกษาในสังกัดทำการประเมินตนเอง ตามเครื่องมือที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจัดทำให้และปีการศึกษา 2543 ได้ประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามกรอบมาตรฐานโดยให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาร่วมทำการประเมินเพื่อเตรียมตัวรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545ก : 7) นำเสนอว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่เรื่องยุ่งยากที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามปกติของสถานศึกษา ผสมผสานให้อยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็น

ส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายจะต้องมีความตระหนัก มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งต้องทำงานเป็นทีม ตามหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากแนวคิดในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าแนวคิดในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามาสร้างความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพในการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย กระบวนการดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ข้อมูลและสารสนเทศนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรไม่ว่าระดับใดก็ตาม เนื่องจากข้อมูลและสารสนเทศจะชี้ให้เห็นถึงสภาพจุดเด่นและจุดด้อยขององค์กรซึ่งจะช่วยให้เห็นแนวทางของการพัฒนาองค์กรได้เป็นอย่างดี หากข้อมูลและสารสนเทศที่มีไม่ถูกต้องไม่สมบูรณ์ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สะดวกต่อการใช้แล้ว การวางแผนพัฒนาองค์กรก็จะไม่ถูกทาง ดังนั้นจึงต้องพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศให้ถูกต้อง ครบคลุม และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศนั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการควรทราบมีอยู่ 3 ประการ คือ ข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) และระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษา (School educational management system: school EMS) (ประเวศร์ เดียววานิช, 2551 : 1)

1. ความหมายของนิยาม

1.1 ข้อมูล หมายถึง จำนวนคุณลักษณะที่บ่งชี้ข้อเท็จจริงที่เป็นตัวเลข สัญลักษณ์และตัวหนังสือแทนปริมาณที่อธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น จำนวนเด็กในวัยเรียน จำนวนนักเรียนยากจน จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นต้น ซึ่งยังไม่ได้ทำการวิเคราะห์หรือประมวลผล

1.2 สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ หรือการประมวลผลแล้วอยู่ในรูปที่มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประกอบในการตัดสินใจ หรือนำไปใช้ในเรื่องต่างๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ เช่น อัตราการเกณฑ์เด็กเข้าเรียน ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินที่น่าพอใจ

1.3 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษา หมายถึง ระบบซึ่งรวบรวมสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม

สารสนเทศตามความต้องการของหน่วยงานทั้งนี้ต้องมีการจัดอย่างมีระบบไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ เป็นแฟ้มเอกสารหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บ

2. สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาสถานศึกษา ควรพิจารณาจัดเก็บให้ สอดคล้องกับลักษณะของมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดโดยทั่วไปนิยมพิจารณาตามการ วิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

3. กระบวนการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาระบบข้อมูลและ สารสนเทศของสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานดังนี้

3.1 กำหนดความต้องการร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ามี ข้อมูลใดบ้างที่จำเป็นต้องใช้ในสถานศึกษา

3.2 วางแผนการเก็บข้อมูล ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวางแผนเก็บ รวบรวมข้อมูลโดยระบุลักษณะของข้อมูล วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3.3 จัดหาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 เก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล

3.6 ปรับปรุงและพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

4. นำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ เมื่อสถานศึกษาได้พัฒนาระบบ ข้อมูลและสารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งด้านการบริหาร จัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองดังนี้

4.1 สถานศึกษา

4.1.1 พัฒนาผู้เรียน สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการ เรียนรู้ ตลอดจนการสำรวจความสนใจ ตรวจสอบความรู้พื้นฐานของตนเอง จัดแผนการเรียนรู้และ ร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

4.1.2 พัฒนาผู้สอน สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการสำรวจความสนใจ ตรวจสอบความรู้พื้นฐานของตนเอง

4.1.3 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับ การกำหนดเป้าหมายนโยบาย วางแผนปฏิบัติงาน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก นิเทศ และติดตาม ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา

4.2 ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชน สามารถใช้ข้อมูลและ สารสนเทศสำหรับการร่วมจัดทำหลักสูตร ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการ

จัดการเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

4.3 หน่วยงานจัดการศึกษาในพื้นที่สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ เพื่อตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา การประเมินภายใน การส่งเสริม จุดเด่นและปรับปรุงแก้ไขจุดด้อยของสถานศึกษา

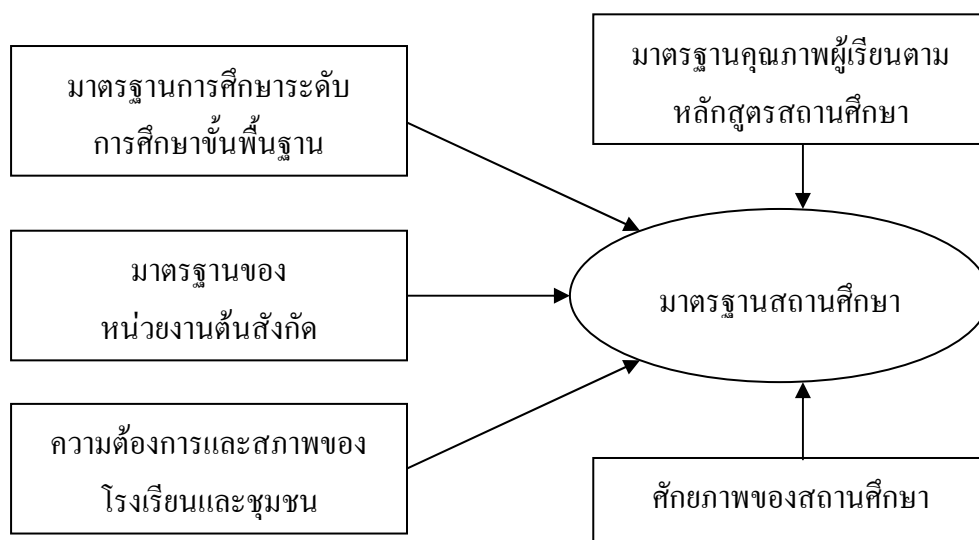
4.4 องค์กรภายนอก องค์กรภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สามารถนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ ในการศึกษาคุณภาพของโรงเรียนพร้อมทั้งยืนยันผลการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อนำข้อมูล เสนอแนะต่อโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเสนอผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนิเทศ ติดตาม และช่วยเหลือการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนต่อไป

กรมวิชาการ (2542 : 30 – 33) ระบุว่า คุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องมีการจัดการ อย่างเป็นระบบนับตั้งแต่การออกแบบ หลักสูตร การจัดการปัจจัยนำเข้า การบริหารเพื่อให้บรรลุ การติดตาม ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คุณภาพการศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคนที่อยู่ใน กระบวนการ จัดการ และต้องมีการปฏิบัติโดยทุกฝ่ายทั่วทั้งสถานศึกษา บุคลากรของสถานศึกษา จะมีบทบาทสำคัญในการนำความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรมต่าง ๆ ไปดำเนินการ จึงจำเป็นต้องมี การฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ตลอดจนสร้างจิตสำนึก เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต้องการ ปรับแต่งวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่ วิสัยทัศน์เป็นสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตที่ สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของผู้เรียนในชุมชนนั้นๆ กำหนดขึ้นเพื่อเป็น แรงบันดาลใจในการสร้างสิ่งที่คาดหวังไว้ให้สำเร็จ วิสัยทัศน์จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ของวิสัยทัศน์ หากปราศจากวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สถานศึกษาก็ตั้งไว้เพียงเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย ที่กำหนดโดยหน่วยงานภายนอก การมีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีความเป็น เอกภาพเป็นแกน สำหรับวิธีการดำเนินงานในทิศทางเดียวกันเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์จะต้องมีการ ปรับแต่งหรือกำหนดใหม่ให้สอดคล้องกับความปรารถนาของชุมชนและให้ทันสมัยเสมอ สำหรับการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำสารสนเทศเป็นการสร้าง ระบบการจัดการข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถใช้ตัดสินใจ วางแผนพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาทั้งในระดับห้องเรียนเป็นรายบุคคล ระดับชั้น/กลุ่มวิชา และระดับสถานศึกษา ซึ่งแสดงคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งตามสภาพปัจจุบันสถานศึกษาแทบทุกแห่งมีข้อมูล พื้นฐานของชุมชน ผู้เรียนและบุคลากรอยู่แล้ว ควรได้นำมาวิเคราะห์และแปลผลให้มีความหมาย เพื่อนำมาใช้ ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และ

เป้าหมาย รวมทั้งมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะแสดงคุณภาพของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน

2.3 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา เป็นสภาพที่พึงประสงค์ หรือสภาพที่พึงปรารถนาจะให้เกิดขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในการพัฒนาผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในปัจจุบันนี้มาตรฐานสถานศึกษายังถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้วยมาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนด มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญและเป็นเป้าหมายสูงสุดในการจัดการศึกษา ถ้ามาตรฐานการศึกษาดำเนินคุณภาพผู้เรียนต่ำย่อมส่งผลกระทบต่อสถานภาพของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจึงกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา โดยอาจทำการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์มาจากมาตรฐานการศึกษาจากหลายหน่วยงานไม่ว่าจะเป็น มาตรฐานสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด และ มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา ชุมชน และศักยภาพของสถานศึกษา เป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545ก : 4 – 5) ดังแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 5.

องค์ประกอบและมาตรฐานประกอบด้วย

1. มาตรฐาน เป็นสภาพที่พึงประสงค์ที่ระบุถึงสภาพปัจจัยวิธีการดำเนินงานหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา
2. ตัวบ่งชี้ เป็นตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน
3. ระดับคุณภาพ เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาและตัดสินคุณภาพของแต่ละตัวบ่งชี้ โดยทั่วไปจำแนกออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับ จะบ่งบอกถึงผลที่น่าพอใจแตกต่างกัน ดังนี้

ระดับที่ 3 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง

ระดับที่ 2 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง

ระดับที่ 1 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนของชาติ การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้บรรลุสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมวิชาการ, 2542 : 29) ดังนี้

1. มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานด้านผลผลิตเป็นผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในระดับกว้างที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เป็นผลการเรียนรู้ทั่วไปของแต่ละกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชานั้น ครบ 12 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดรวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกช่วงชั้น 3 ปีของแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้นรวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับ ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเป็นหลักในเทียบโอนความรู้ประสบการณ์จากการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

4. มาตรฐานการเรียนรู้รายปี/รายภาค เป็นผลการเรียนรู้ราย/รายภาค เพื่อใช้เป็นหลักการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในแต่ละปี/ภาค

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2552 : 20 – 30) ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก และเป็นแนวทางให้ หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆเพิ่มขึ้น ซึ่ง ประกอบด้วยมาตรฐานการศึกษา จำนวน 24 มาตรฐาน 106 ตัวบ่งชี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัยมี 4 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนด คุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู อาคารสถานที่

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 8 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้ เน้นในด้าน กระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพ

3. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต (ผู้เรียน) มี 11 มาตรฐาน 42 ตัวบ่งชี้ เน้น พัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน

2.4 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เมื่อสถานศึกษามีมาตรฐานระดับสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องร่วมจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ความสำเร็จของการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษานั้น บุคลากรในสถานศึกษาควรตั้งคำถามตนเองในเรื่องต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2542 : 31 - 37)

1. สถานภาพของสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างไร มีจุดเด่น จุดด้อยอะไรบ้าง
2. เป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีอะไรบ้าง
3. วิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ไว้มีอะไรบ้าง
4. อะไรเป็นตัวบ่งชี้ว่าสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ เตรียมการ จัดทำแผนและนำไปสู่การปฏิบัติ

1. การเตรียมการ สถานศึกษาจะต้องเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาซึ่งมีกิจกรรมสำคัญที่ควรดำเนินการดังนี้

1.1 การสร้างความสนใจ ก่อนดำเนินการในเรื่องนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาทุกฝ่าย โดยเฉพาะต้องให้เข้าใจว่า แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาคืออะไร ใครจะ ได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษบ้าง เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการจัดทำ

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติตามภารกิจ จนบรรลุความคาดหวังที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มบุคลากรที่ควรทำความเข้าใจควรเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาโดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากสถานศึกษาได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา สถานประกอบการ หรือหน่วยงานที่จะรับผู้เรียนที่จบการศึกษาเข้าทำงาน สถานศึกษาที่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ องค์กรท้องถิ่น และบุคคลต่างๆ ในชุมชน การสร้างความเข้าใจสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะดังนี้

- 1.1.1 ประชุมสมาชิกทั้งหมดทำความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็น
- 1.1.2 ประชุมกลุ่มเป้าหมายย่อย ๆ แต่ละกลุ่มแล้วนำความคิดเห็นของทุกกลุ่มมาสังเคราะห์
- 1.1.3 แจกเอกสารชี้แจง
- 1.1.4 ชี้แจงผ่านผู้เรียนทำความเข้าใจกับผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง
- 1.1.5 ออกพบปะกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายตามโอกาสอันควร เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ

1.2 แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มเป้าหมายได้อาสาเข้ามาดำเนินการ แต่เนื่องจากผู้อาสาสมัครเหล่านี้อาจไม่มีความสามารถเฉพาะในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงควรเลือกตัวแทนจากกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้ครบทุกกลุ่มหรือให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เข้ามาอีกส่วนหนึ่ง อย่างไรก็ตามสถานศึกษาควรพิจารณาจำนวนของคณะทำงานอยู่บนพื้นฐานด้านขนาดของสถานศึกษาและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน นอกจากนี้เพื่อให้สามารถจัดทำแผนได้อย่างราบรื่น คณะทำงานควรเป็นผู้ที่มีทักษะในด้านการจัดองค์กร เป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ทำงานได้ประสบผลสำเร็จ และเป็นตัวแทนหลักของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

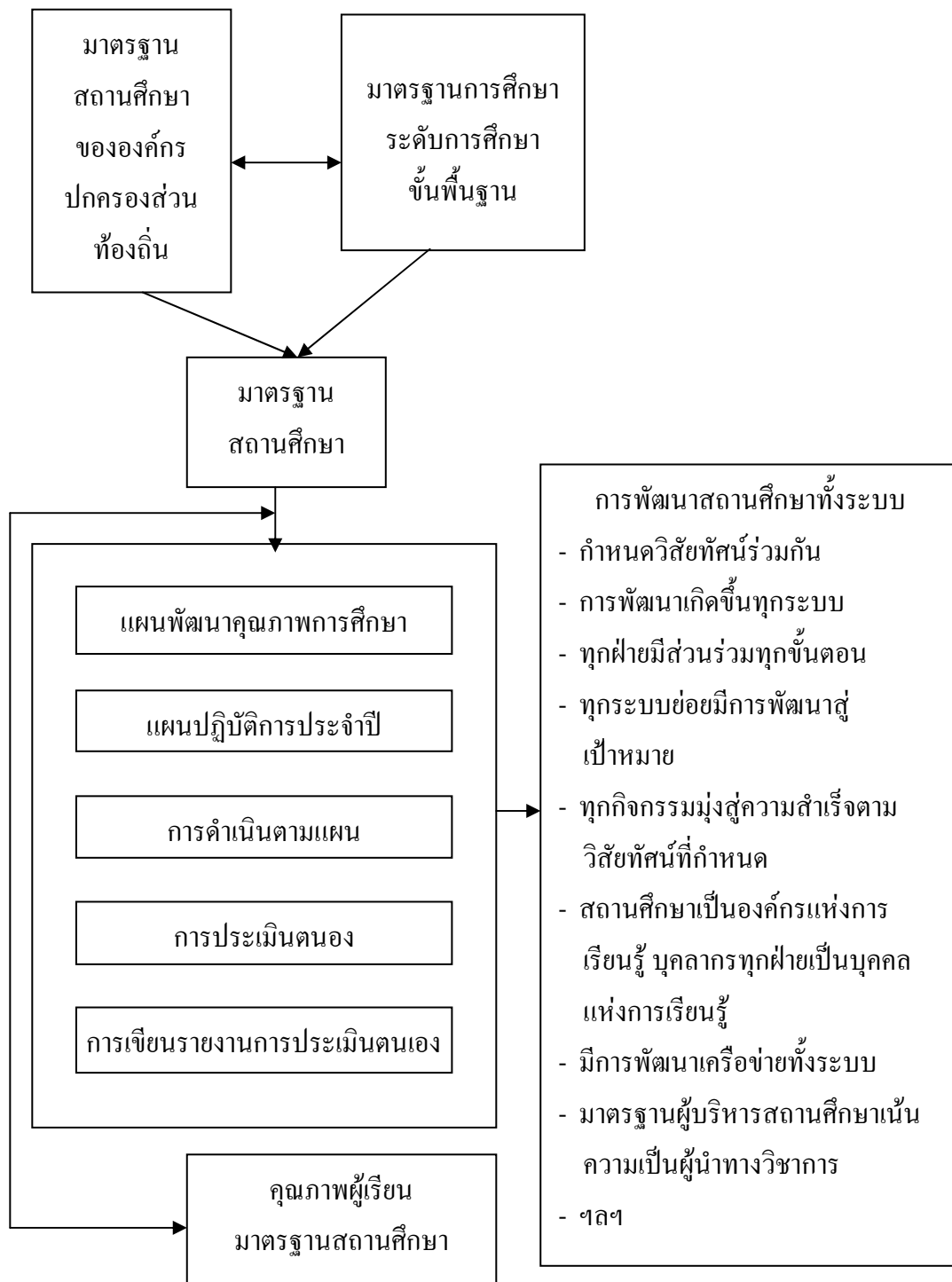
2. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินการสร้างระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะบรรลุผลสำเร็จปัจจัยหลักประการหนึ่งก็คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนที่ครอบคลุมส่วนต่างๆ ของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

- 2.1 การศึกษาสภาพภาพของสถานศึกษา
 - 2.1.1 การวิเคราะห์ภารกิจและผลผลิตหลัก
 - 2.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษา
 - 2.1.3 การประเมินสภาพของสถานศึกษา
- 2.2 การกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.3 การกำหนดยุทธศาสตร์ของการดำเนินงาน

จะเห็นได้ว่า หลังจากสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือความคาดหวัง จึงร่วมกันกำหนดสิ่งที่สถานศึกษาต้องกระทำเพื่อให้เกิดผลตามวิสัยทัศน์/ความคาดหวังที่ร่วมกันตั้งไว้ซึ่งได้แก่ ภารกิจ พันธกิจของสถานศึกษานั้นเอง ทั้งนี้ในแต่ละภารกิจนั้น จำเป็นจะต้องมีเป้าหมายปลายทางในการพัฒนาและมีการกำหนดเทคนิค/วิธีการที่จะทำให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย ซึ่งได้แก่กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของสถานศึกษานั้นเอง หลังจากนั้นสถานศึกษาจะต้องกำหนดกิจกรรมในการพัฒนาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานของสถานศึกษา หรือเป้าหมายในแต่ละภารกิจ โดยสถานศึกษาสามารถดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาได้ใน 2 ลักษณะคือ กิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนตามปกติและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ แผนงาน/โครงการ/หรือกิจกรรม ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ

การกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ในแต่ละภารกิจ/ปีนั้น สถานศึกษาต้องคำนึงถึงความสำคัญหรือความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งพิจารณาว่าสามารถตอบสนองวิสัยทัศน์หรือภารกิจ พันธกิจได้หรือไม่ สถานศึกษาต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม อาจกำหนดเป็นระยะสั้นหรือต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถตอบสนองเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ดีหรือไม่เพียงใด ที่สำคัญควรให้ครอบคลุมวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และจุดเน้นของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เหล่านี้ไม่ควรกำหนดให้มากเกินไป จนไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ในแต่ละปี แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเดียว ถ้าสามารถตอบสนองได้หลายๆ ภารกิจหรือเป้าหมาย ก็จะเป็นการดีและที่สำคัญสถานศึกษาควรคำนึงถึงศักยภาพของตนเองด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ และสภาพทั่วไปของสถานศึกษา กล่าวโดยสรุป การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นเปรียบเสมือนกับการนำมาตราฐานสู่สถานศึกษาและห้องเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย จะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ ยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันให้ได้มาซึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีความชัดเจนซึ่งสามารถสรุปได้ ดังแผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิที่ 2.2 แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา : อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. 2552 : 1.

3. นำไปสู่การปฏิบัติ เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะต้องมีการปฏิบัติตามแผนและการประเมินแผน ทั้งนี้สถานศึกษา ควรมีการกำหนดแนวทางในการนำแผนสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน ดังนี้

3.1 ความตระหนักต่อหน้าที่ในการปฏิบัติตามแผน ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะ ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาได้รับทราบถึงการจัดทำแผนและร่วมกัน ยกร่างแผนตลอดจนร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์รายละเอียดของแผนแล้วก็ตาม สถานศึกษาก็ควรย้ำ เตือนถึงประโยชน์ของการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งควรนำร่างแผนฉบับที่จะ ใช้จริงให้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้แผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2 แต่งตั้งและมอบหมายความรับผิดชอบ นอกจากสถานศึกษาจะมี คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่กำหนดแนวทาง กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และทบทวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาแล้ว สถานศึกษาควรมี การมอบหมายหรือส่งมอบแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้ปฏิบัติ เพื่อที่ผู้ปฏิบัติจะ ได้ รับทราบหน้าที่และขอบข่ายของภารกิจของตนที่ระบุไว้ในแผนอย่างเป็นทางการ

3.3 การศึกษารายละเอียดของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาตั้งแต่ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สถานศึกษา จะดำเนินการในแต่ละปีตามที่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติจะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่า จะดำเนินการอย่างไร ภารกิจต่างๆ ที่ระบุอยู่ในแผนจะสำเร็จลุล่วงได้ตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ รวมทั้งการจะประเมินและเขียนรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละระยะด้วย

กรมวิชาการ (2542 : 39) กล่าวว่า การจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาเป็น การจัดระบบบริหารจัดการทรัพยากรและการปฏิบัติงาน บนพื้นฐานของแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยเน้นการร่วมตัดสินใจของทุกฝ่ายทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารและชุมชนโดยคณะกรรมการ สถานศึกษาและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ต้องมุ่งให้บุคลากรทุกคนตระหนักและรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่และ ภารกิจของตนที่ต้อง ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่แผนกำหนดไว้ โดยมีการติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง

2.5 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางในการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนนี้จึงเป็นทั้งการสร้างร่วมมือและทิศทางการนำไปปฏิบัติ ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานได้ (กรมวิชาการ, 2544 : 64 – 65) ดังนี้

1. การสร้างการยอมรับแผน สถานศึกษาสร้างการยอมรับและพันธะผูกพันต่อแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในกระบวนการวางแผนได้มีการประชาสัมพันธ์แก่คณะครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดความร่วมมือ และความผูกพันกับแผน ตระหนักในความรับผิดชอบของตนต่อผลสำเร็จของผู้เรียน และร่วมดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในขั้นตอนนี้สถานศึกษาโดยคณะกรรมการวางแผนนำแผนฉบับร่างสุดท้ายให้บุคลากรของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สามารถช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อให้การวางแผนเป็นไปด้วยความรอบคอบ รอบรู้ และรอบด้านอย่างแท้จริง

2. การมอบหมายการปฏิบัติอย่างเป็นทางการ ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ได้ระบุการมอบหมายความรับผิดชอบให้หน่วยงาน บุคคล แล้วยังมีการส่งมอบแผนให้กับหัวหน้ากลุ่มวิชา หัวหน้าระดับชั้น ตามสายการบังคับบัญชา ตลอดจนทีมงานอย่างเป็นทางการ เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้ทราบหน้าที่และขอบข่ายงานที่ต้องทำ

3. การทำความเข้าใจแผน ผู้ปฏิบัติทำความเข้าใจส่วนต่างๆ ของแผน ได้แก่

3.1 เจตนารมณ์ของสถานศึกษา : วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย

3.2 เป้าหมายการพัฒนา ยุทธศาสตร์ เทคนิค วิธีการใหม่ที่กำหนดไว้ในแผน

3.3 แผนปฏิบัติการรายปี ทำความเข้าใจกิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน แนวทางการประเมิน ความสำเร็จ และเตรียมขั้นตอนการดำเนินการในรายละเอียดยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นว่าทำอะไรจึงจะทำให้สำเร็จได้ตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในแผน และจะมีการประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติเป็นระยะอย่างไร

3.4 การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามแผน

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินงานก็คือในระหว่างที่มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้นั้น อาจไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น แผนที่กำหนดไว้ไม่รัดกุม ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนก็จะไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน หรือบางครั้ง

บุคลากรดังกล่าวไม่ทราบบทบาทของตน ขาดความตระหนักในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่
ตามเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้อาจจะมีภารกิจอื่นเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานจนทำให้
ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามที่กำหนดไว้ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
สถานศึกษาจะต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกติวิสัย มิใช่การปรับปรุง พัฒนาเฉพาะช่วงที่
มีการตรวจเยี่ยมเท่านั้น

2.6 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 2
กิจกรรม (กรมวิชาการ, 2542 : 40 – 42) คือ

1. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา โดยจัด
ให้มีการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
โดยมีการกำหนดแผน กรอบการตรวจสอบและทบทวนและคณะบุคคลที่รับผิดชอบ ทั้งนี้
ควรดำเนินการเมื่อสิ้นภาคเรียนแรก เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

2. การเปรียบเทียบกับการประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกและเพื่อ
การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะทำงานที่
มีทักษะการปฏิบัติงานอย่างดีโดยต้องมีการวางแผน แนวการทำงานและกระบวนการตรวจสอบ
และทบทวนคุณภาพการศึกษาร่วมกัน เน้นกิจกรรมการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางาน ซึ่งเป็นสภาพปกติของสถานศึกษา

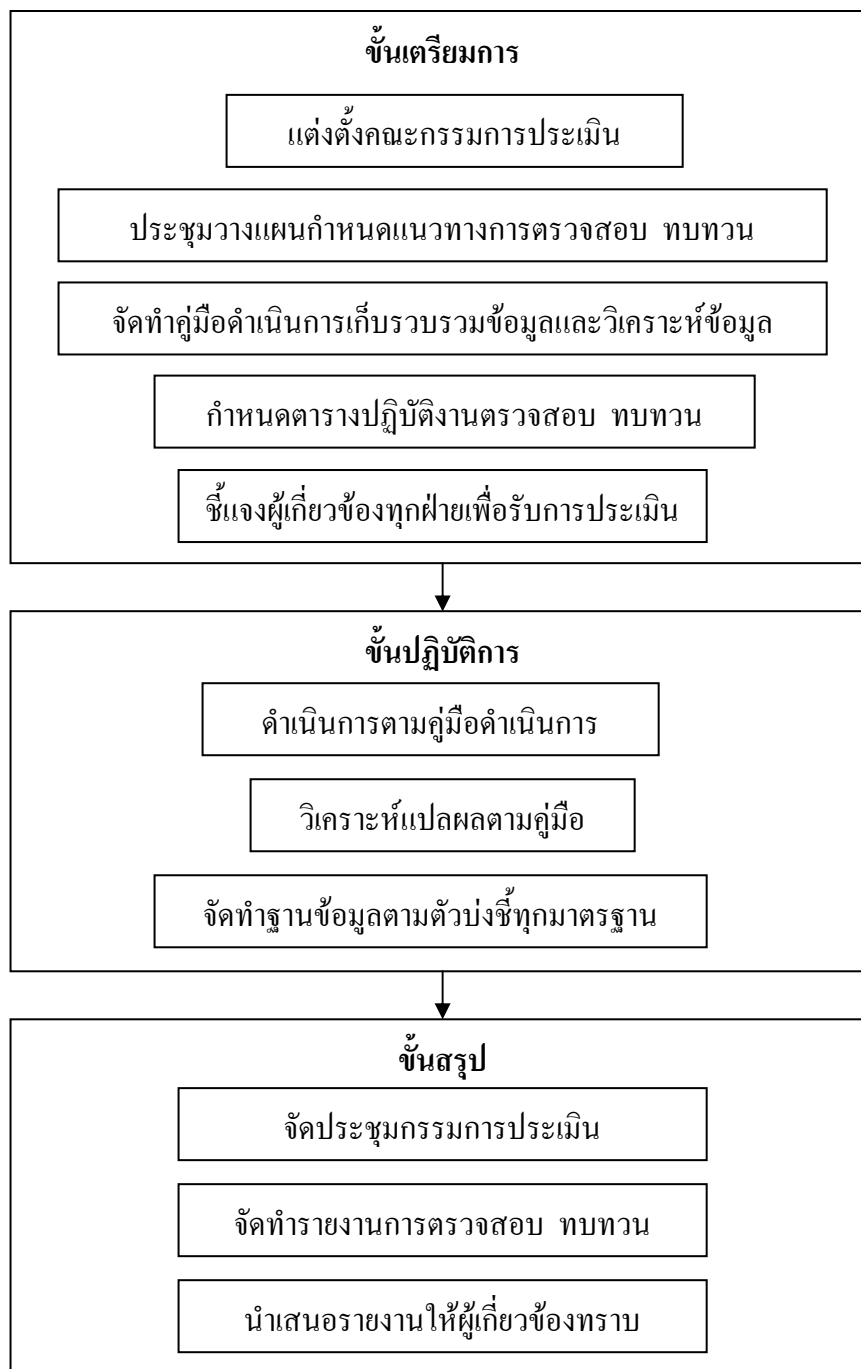
เมื่อสถานศึกษาดำเนินงานในระยะหนึ่งแล้ว มีความจำเป็นต้องมีการตรวจสอบ
ทบทวนคุณภาพ เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนสถานศึกษา การ
ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็น
กระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย
ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ที่จะสะท้อน
ให้เห็นถึงเป้าหมาย จุดเน้น และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา หลังจากดำเนินการแล้วควรนำผลมา
ใช้ปรับปรุงในส่วนที่เป็นจุดด้อย ไม่ว่าจะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน
ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ ส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ

2. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็น
การตรวจสอบโดยคณะกรรมการจากภายนอกที่ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กับสถานศึกษาเป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริมให้การจัดการศึกษา

ของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้ว จะต้องทำรายงานเพื่อให้สถานศึกษาทราบ เพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

เนื่องจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งแนวทางการประเมินตนเองของสถานศึกษามี ขั้นตอนของการดำเนินงานที่สำคัญ ดังแผนภูมิที่ 2.3

แผนภูมิที่ 2.3 ขั้นการดำเนินการเพื่อตรวจสอบ ทบทวน
ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548: 2.

2.7 การประเมินคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ กรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2542 : 43) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ในวิชาแกนโดยใช้แบบทดสอบ มาตรฐาน การประเมินมาตรฐานการศึกษาระดับชาติจะกระทำทุกปีในวิชาและระดับชั้นที่เห็นว่ามี ความจำเป็นและเหมาะสม ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะมีการประเมินด้วยแบบทดสอบความถนัด ทางการเรียนรู้ หรือ SAT (Scholastic aptitude test) ทุกปี ดำเนินการ โดยหน่วยงานส่วนกลางร่วมมือ กับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อสถานศึกษาดำเนินการตาม ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตั้งแต่การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การ พัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา การ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษาและทำการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแล้ว จึงมีความ จำเป็นต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยการประเมินคุณภาพการศึกษานั้นดำเนินการได้ ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญ ตามหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนในทุกระดับช่วงชั้นของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความสามารถในการอ่าน การคิด วิเคราะห์และเขียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยเครื่องมือประเมินที่ได้มาตรฐานในขณะเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดจะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของทุกสถานศึกษาเพื่อเทียบเคียงผลการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานกลาง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ที่ระบุว่าให้ สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดได้รับการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน (ข้อ 2.8) และให้นำหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องและสาธารณชน (ข้อ 2.9)

2. การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้อง ดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานสถานศึกษาที่ร่วมกำหนดในทุกมาตรฐาน ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมและให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ การศึกษา

2.8 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เราเรียกเอกสารนี้ว่า รายงานประจำปีหรือรายงานการประเมินตนเอง เอกสารรายงานดังกล่าวจะช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยเฉพาะผู้ปกครอง ผู้เรียน จะได้ทราบถึงการจัดการศึกษาและระดับคุณภาพของสถานศึกษาแห่งนั้น ด้วยเหตุที่เป็นเอกสารสำคัญจึงได้มีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ว่าสถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (กรมวิชาการ, 2542 : 43 – 44)

วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

1. เพื่อรายงานจุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา
3. เพื่อให้สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป

องค์ประกอบของการรายงานการประเมินผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นเอกสารที่บ่งบอกถึงความเป็นสถานศึกษาและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา องค์ประกอบของการรายงาน จึงประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในอนาคต

2.9 การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา

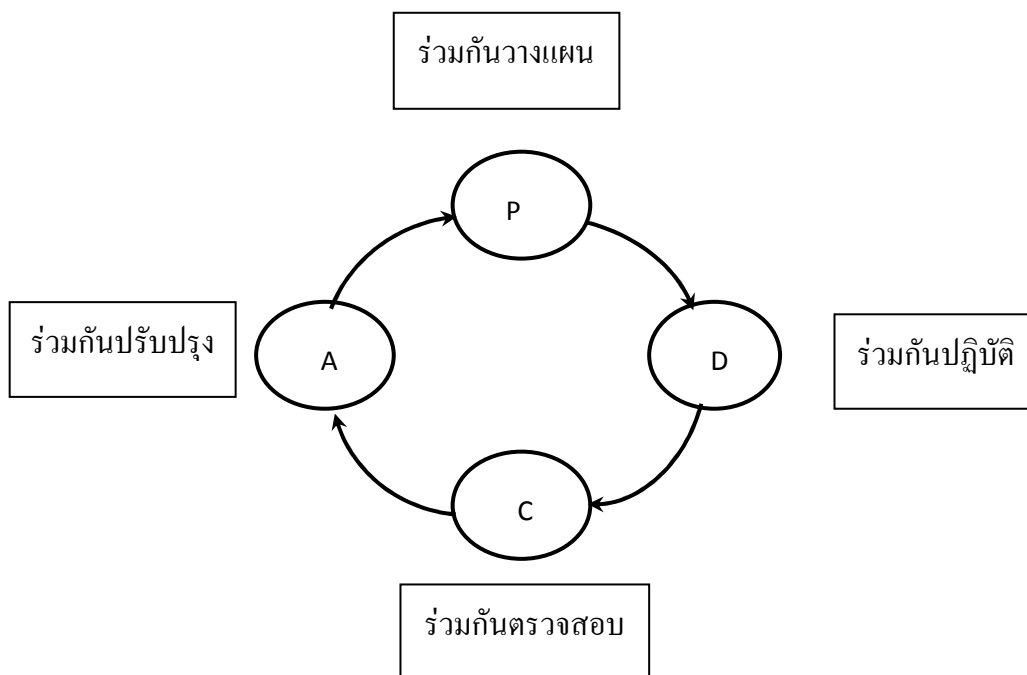
อารีรัตน์ วัฒนสิน (2543 : 11) กล่าวว่า งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่อง สถานศึกษาควรมีการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการสนับสนุนให้ระบบประกันคุณภาพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการ รวมทั้ง กำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล และผดุงประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วย

กรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2543 : 46) ระบุว่า การกำกับ ติดตาม ประเมินและผดุงระบบประกันคุณภาพ เป็นกลไกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบ มีหน้าที่หลักในการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อส่งเสริมพัฒนา และประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

การศึกษาภายในสถานศึกษา โดยหน่วยงานสำคัญที่ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมินผลและผดุงระบบประกันคุณภาพ ได้แก่ สำนักผู้ตรวจราชการกรมวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรได้มีการศึกษาค้นคว้าเทคนิควิธีการที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ระบบประกันคุณภาพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสร้างความรู้สึกรักของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ให้มุ่งมั่นพัฒนาสู่คุณภาพที่ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสร้างความรู้สึกรักของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องให้มุ่งมั่นพัฒนาสู่คุณภาพที่ดียิ่งขึ้น เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจนเสร็จสิ้นแล้วนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสามารถดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะ คือ

1. ดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวนและประเมินผล การนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในสถานศึกษา ทั้งในช่วงของก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ
2. ทำการปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
3. นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

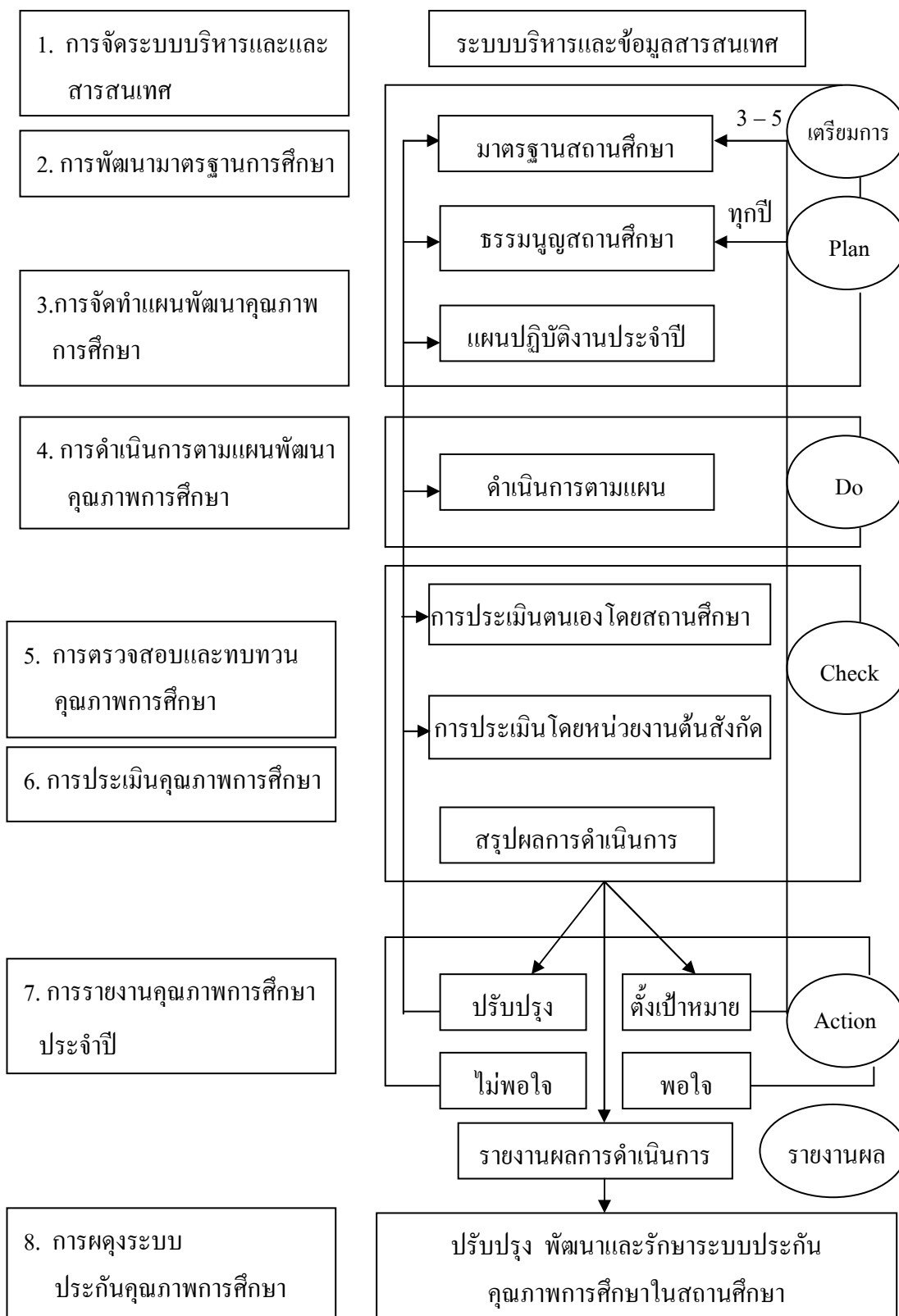
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 10) ให้หลักการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกัน ตรวจสอบผลงานหาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ จากแนวคิดนี้จะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในสถานศึกษา มีฐานข้อมูลที่มั่นคงเป็นจริง พร้อมเสนอต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุม และตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติตามแผน ร่วมกันตรวจสอบและร่วมกันปรับปรุง จะเห็นว่ามีคุณสมบัติคล้องกัน ดังแผนภูมิที่ 2.4

แผนภูมิที่ 2.4 หลักการบริหารตามระบบวงจร PDCA

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 10.

ซึ่งจากขั้นตอนของการดำเนินการของสถานศึกษา ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กำลังดำเนินการอยู่ โดยใช้วงจร PDCA มาใช้ในการดำเนินการซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบประเมินผลและการปรับปรุงและพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545ก : 43 - 44) ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2.5

แผนภูมิที่ 2.5 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545ก : 44.

จากภาพข้างต้น การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความอุ่นใจและเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

จากหลักการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าหลักการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ ซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอนมีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.10 ปัญหา/อุปสรรคในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) (2546) อ้างถึงใน ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2547 : 8 – 9) ระบุว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ผ่านมาประสบกับปัญหา/อุปสรรคหลายประการ ดังนี้

1. งบประมาณในการส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดพัฒนาระบบและดำเนินการพัฒนาคุณภาพภายในมีจำกัด
2. มีความเข้าใจและความร่วมมือของบุคลากรต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายังเข้าใจไม่ตรงกันและยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างเพียงพอ
3. การฝึกอบรมครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพภายในและเตรียมรับการประกันคุณภาพภายนอกยังไม่ครอบคลุมและกว้างขวางเพียงพอ
4. กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียนยังมิได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมเพียงพอ
5. การประสานงานของหน่วยงานต่างๆยังไม่เชื่อมโยงเพียงพอ เป็นการประสานงานเพียงวิธีการเท่านั้น ดังจะเป็นได้จากกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของแต่ละหน่วยงาน มีปัญหาในด้านเอกภาพ และเอกลักษณ์ที่จะร้องมีการปรับเชื่อมโยงและสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น

6. การผดุงรักษาและการขยายระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายังมี ประสิทธิภาพไม่เด่นชัด การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษา กำลังดำเนินการอยู่ให้ความสำคัญและสนับสนุนเฉพาะสถานศึกษาในสังกัด ยังมีได้ครอบคลุมและ เชื่อมโยงกับสถานศึกษาในสังกัดอื่นๆ เช่น กรุงเทพมหานครและสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นเท่าที่ควร

7. การนำผลการประกันคุณภาพภายในไปใช้และการเผยแพร่ผล เปิดเผยต่อ สาธารณชนยังอยู่ในวงจำกัดและไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2547 : 10) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาคง จะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง และเข้มข้นมากขึ้นอีก เพื่อแสดงผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมให้สังคมเห็น ว่า เมื่อมีการประเมินคุณภาพแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจะสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ บทสรุปอันเป็นความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ใน อนาคตอันใกล้นี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ผู้มีส่วนรับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้เริ่ม ดำเนินงานประเมินผลภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจะดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในได้ตลอดเวลา โดยถือเสมือนหนึ่งว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นภาระปกติของสถานศึกษา

3. แนวคิดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

มาตรฐานการศึกษาเป็นกุญแจสำคัญและเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา จึง ต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา เพื่อเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาในแต่ละมาตรฐาน ดังนี้

3.1 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มี 24 มาตรฐาน 106 ตัวบ่งชี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 7 - 14) ประกอบด้วย

3.1.1 มาตรฐานด้านปัจจัยการศึกษา (จำนวน 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้)

1) มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเองเข้ากับชุมชนได้ดี มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ
ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู
- (2) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- (3) มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
- (4) มีการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆ เป็นประจำ
- (5) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- (6) สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือตรงตามถนัด
- (7) ครูและบุคลากรสนับสนุนมีจำนวนเพียงพอ

2) มาตรฐานที่ 2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (2) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (3) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (4) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (5) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (6) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (7) ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
บริหารการศึกษา
- (2) มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- (3) มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- (4) การบริหารงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้อง
พึงพอใจ

4) มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียน และอายุตามเกณฑ์ ตัวบ่งชี้

ประกอบด้วย

- (1) มีอัตราจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด
- (2) ผู้เรียนมีเกณฑ์อายุ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

5) มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษ วัสดุ
ครุภัณฑ์เพียงพอ
- (2) มีการระดมงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
- (3) มีสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อ
การจัดการศึกษา
- (4) มีสภาพแวดล้อม พื้นที่สีเขียว และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัด
การศึกษา

3.1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา (จำนวน 8 มาตรฐาน 40
ตัวบ่งชี้)

1) มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างระบบการบริหาร
และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่เหมาะสม
- (2) มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุมและทันต่อการ
ใช้งาน
- (3) มีการพัฒนาบุคลากร (ผู้บริหาร ครู และบุคลากรสนับสนุน) อย่าง
เป็นระบบและต่อเนื่อง

2) มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้
สถานศึกษาเป็นฐาน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
- (2) มีการบริหารเชิงกลยุทธ์และใช้หลักการมีส่วนร่วม
- (3) มีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน
- (4) มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- (5) มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

3) มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
- (2) มีรายวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจอย่างหลากหลาย
- (3) มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
- (4) มีการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- (5) มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผลและการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน
- (6) มีระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ
- (7) มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
- (8) ดำเนินการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ติดตามผลและใช้ผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

4) มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเข้มแข็งและทั่วถึง
- (2) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
- (3) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

- (4) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
 - (5) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ/ดนตรี/นาฏศิลป์/กีฬาและนันทนาการ
 - (6) มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
 - (7) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
- 5) มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
- (1) มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่เหมาะสม
 - (2) มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
 - (3) มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - (4) มีการจัดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพการใ้การได้ดี
 - (5) มีการจัดและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่
- 6) มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
- (1) มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - (2) มีการสนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา
- 7) มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา และสถาบันวิชาการ เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
- (1) มีการจัด เป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และบริการชุมชน
 - (2) มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- 8) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย
- (1) มีการจัดระบบบริหารสารสนเทศ
 - (2) มีการพัฒนามาตรฐานการศึกษา

- (3) มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (4) มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (5) มีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- (6) มีการประเมินคุณภาพการศึกษา
- (7) มีการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- (8) มีการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา

3.1.3 มาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียน) (จำนวน 11 มาตรฐาน 42 ตัวบ่งชี้)

1) มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ
- (2) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- (3) มีความกตัญญูกตเวที
- (4) มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
- (5) ประหยัดและรู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของของตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
- (6) นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ภูมิใจในวัฒนธรรมและความเป็นไทย

2) มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- (2) เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3) มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ
- (2) พากเพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียครอบรอบในการทำงาน

- (3) ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง
- (4) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- (5) มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ

4) มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง คิดแบบองค์รวมทั้งระบบ และมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) สามารถเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นความคิดรวบยอด
- (2) สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมายและแนวทางการตัดสินใจได้
- (3) ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ
- (4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดแบบองค์รวมทั้งระบบ และมีจินตนาการ

5) มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
- (2) สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
- (3) สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศตามช่วงชั้นที่เหมาะสม
- (4) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

6) มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆรอบตัว
- (2) มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและสนุกกับการเรียนรู้

(3) สามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

7) มาตรฐานที่ 20 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
- (2) มีน้ำหนัก ส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- (3) ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรงของโรคภัยและอุบัติเหตุ
- (4) มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
- (5) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และชอบมาโรงเรียน

8) มาตรฐานที่ 21 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ
- (2) ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์
- (3) ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬานันทนาการ

9) มาตรฐานที่ 22 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) เคารพและเทิดทูลสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- (2) เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิ เสรีภาพของตนเอง และมีความเป็นประชาธิปไตย
- (3) รู้และปฏิบัติตามกฎหมาย สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- (4) เคารพและปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำแนะนำของพ่อ แม่ ครู ญาติ และผู้ใหญ่
- (5) รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่น

10) มาตรฐานที่ 23 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจ ยอมรับความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านวิชาการ การกีฬา ความมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
- (2) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความประพฤติ การปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู
- (3) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือด้าน อื่นๆแก่ชุมชนและส่วนรวม

11) มาตรฐานที่ 24 สถานศึกษามีมาตรฐานที่พึงพอใจและยอมรับ โดย ผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความสะอาด ความ เป็นระเบียบเรียบร้อยและการให้บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการและอื่นๆ ของสถานศึกษาของชุมชน
- (2) ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และให้การสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยต่างๆ ในการจัดและ พัฒนาการศึกษา

3.2 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมี 24 มาตรฐาน 104 ตัวบ่งชี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546 : 15 - 30) ประกอบด้วย

3.2.1 มาตรฐานด้านปัจจัย (จำนวน 5 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้)

1) มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/รู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชน ได้ดี มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของ วิชาชีพครู
- (2) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- (3) มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
- (4) มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆเป็นประจำ

- (5) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป
- (6) สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือตรงตามถนัด
- (7) มีจำนวนเพียงพอ (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

2) มาตรฐานที่ 2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย
- (2) มีการวิเคราะห์ ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- (3) มีความสามารถในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (4) มีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและของผู้เรียน
- (5) มีการประเมินพัฒนาการที่สอดคล้องกับสภาพจริงเหมาะสมตามวัย
- (6) มีการนำผลการประเมินพัฒนาการมาปรับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- (7) มีการศึกษา/วิจัย เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

3) มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ บริหารการศึกษา
- (2) มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- (3) มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- (4) การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

4) มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียน และอายุตามเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีอัตราจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

(2) ผู้เรียนมีเกณฑ์อายุ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

5) มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษ วัสดุครุภัณฑ์เพียงพอ
- (2) มีการระดมงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
- (3) มีสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา
- (4) มีสภาพแวดล้อมสีเขียว และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

3.2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ (จำนวน 8 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้)

1) มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) จัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่เหมาะสม
- (2) จัดระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน
- (3) พัฒนาบุคลากรและบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
- (2) บริหารเชิงกลยุทธ์และใช้หลักการมีส่วนร่วม
- (3) คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน
- (4) บริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและเป้าหมายที่ชัดเจน
- (5) มีการตรวจสอบและถ่วงดุลในการบริหารสถานศึกษา

3) มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

- (2) มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจ
- (3) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (4) ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- (5) มีการบันทึก การรายงานผลและการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ
- (6) มีการนิเทศการเรียนการสอนและนำไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ
- (7) นำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดประสบการณ์
- (8) ส่งเสริมการศึกษา / วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ ติดตามผลและใช้ผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

4) มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) จัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเข้มแข็งและทั่วถึง
- (2) จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมอง ตอบสนองความสนใจและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
- (3) จัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- (4) จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
- (5) จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี ศิลปะ และการเคลื่อนไหว
- (6) จัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
- (7) จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

5) มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม

- (2) มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
- (3) ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- (4) จัดห้องเรียน ห้องพิเศษ พื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี
- (5) จัดและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่

6) มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) เชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม
- (2) สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

7) มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรศาสนา สถาบันวิชาการ องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) เป็นแหล่งวิทยาการในการให้ความรู้และบริการชุมชน
- (2) มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

8) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- (2) พัฒนามาตรฐานการศึกษา
- (3) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (5) ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- (6) ประเมินคุณภาพการศึกษา
- (7) จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- (8) ผลจากระบบประกันคุณภาพการศึกษา

3.2.3 มาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียน) (จำนวน 11 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้)

1) มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้น
- (2) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- (3) มีความกตัญญูกตเวที
- (4) มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละมีความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- (5) ประหยัด ใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
- (6) มีมารยาท ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม

2) มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
- (2) เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3) มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) สนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน
- (2) ทำงานจนสำเร็จและภูมิใจในผลงาน
- (3) เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น
- (4) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

4) มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) สามารถสรุปความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆที่เกิดจากการเรียนรู้
- (2) แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- (3) มีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5) มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้
ประกอบด้วย

- (1) มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก
- (2) มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5
- (3) มีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย
- (4) มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

(5) มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการประมาณ สามารถเชื่อมโยงความรู้และ ทักษะต่างๆ

(6) มีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติและสิ่งต่างๆรอบตัว

6) มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

(1) มีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่านและรู้จักตั้งคำถาม

(2) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวและสนุกกับการเรียนรู้

7) มาตรฐานที่ 20 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

(1) มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

(2) มีน้ำหนัก ส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

(3) รู้จักสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมีนเมา

(4) มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

(5) ร่าเริงแจ่มใสมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู ผู้อื่นและชอบมาโรงเรียน

8) มาตรฐานที่ 21 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

(1) สนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

(2) สนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรีและการเคลื่อนไหว

(3) สนใจและร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย

9) มาตรฐานที่ 22 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

(1) เคารพและเทิดทูลสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

(2) เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิ เสรีภาพของตนเอง และมีความเป็นประชาธิปไตย

(3) เคารพและปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำแนะนำของพ่อ แม่ ครู ญาติ และผู้ใหญ่

(4) รู้จักท้องถิ่น และรักท้องถิ่น

10) มาตรฐานที่ 23 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจคุณภาพของผู้เรียน
- (2) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความประพฤติ การปฏิบัติตนตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา และครู
- (3) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการให้คำปรึกษา แนะนำตลอดจนการช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ชุมชนและส่วนรวม

11) มาตรฐานที่ 24 สถานศึกษามีมาตรฐานที่พึงพอใจและยอมรับ โดยผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย

- (1) ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการให้บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการและอื่นๆ ของสถานศึกษาแก่ชุมชน
- (2) ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และให้การสนับสนุนทรัพยากรปัจจัยต่างๆ ในการจัดและพัฒนาการศึกษา

ตารางที่ 2.1 การเทียบมาตรฐานการศึกษาท้องถิ่นกับมาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานด้านปัจจัยการศึกษา (จำนวน 5 มาตรฐาน / 24 ตัวบ่งชี้)</p> <p>มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเองเข้ากับชุมชนได้ดี มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>1.1 มีคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู</p> <p>1.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน</p> <p>1.3 มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน</p> <p>1.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆ เป็นประจำ</p> <p>1.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป</p> <p>1.6 สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือตรงตามถนัด</p> <p>1.7 มีจำนวนเพียงพอ (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)</p>	<p>มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ</p> <p>มี 5 ตัวบ่งชี้</p> <p>8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม</p> <p>8.2 ครูที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไป</p> <p>8.3 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด</p> <p>8.4 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด</p> <p>8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>2.1 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.3 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.4 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.5 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.6 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>2.7 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<p>มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>มี 8 ตัวบ่งชี้</p> <p>ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน 8 กลุ่มสาระ</p> <p>9.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย</p> <p>9.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์</p> <p>9.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์</p> <p>9.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>9.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา</p> <p>9.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ</p> <p>9.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี</p> <p>9.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพบริหารการศึกษา</p> <p>3.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ</p> <p>3.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ</p> <p>3.4 การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล</p> <p>ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ</p>	<p>มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ</p> <p>มี 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน</p> <p>10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่ม และมีวิสัยทัศน์</p> <p>10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ</p> <p>10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร</p>
<p>มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียน และอายุตามเกณฑ์</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>4.1 มีอัตราจำนวนผู้เรียนต่อห้องเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>4.2 ผู้เรียนมีเกณฑ์อายุ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ</p>	
<p>มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>5.1 มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษ วัสดุ ครุภัณฑ์เพียงพอ</p> <p>5.2 มีการระดมงบประมาณและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา</p> <p>5.3 มีสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการศึกษา</p> <p>5.4 มีสภาพแวดล้อม พื้นที่สีเขียว และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา (จำนวน 8 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้)</p> <p>มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร อย่างเป็นระบบ ครบวงจร</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>6.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่เหมาะสม</p> <p>6.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างครบ คมและทันต่อการใช้งาน</p> <p>6.3 มีการพัฒนาบุคลากร (ผู้บริหาร ครู และบุคลากรสนับสนุน) อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง</p>	<p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา</p> <p>มี 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม</p> <p>11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์</p> <p>11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและมีการตรวจสอบ ถ่วงดุล</p> <p>11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง</p>
<p>มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>7.1 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา</p> <p>7.2 บริหารเชิงกลยุทธ์และใช้หลักการมีส่วนร่วม</p> <p>7.3 คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน</p> <p>7.4 บริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน</p> <p>7.5 มีการตรวจสอบและถ่วงดุลในการบริหารสถานศึกษา</p>	<p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา</p> <p>มี 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม</p> <p>11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์</p> <p>11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและมีการตรวจสอบ ถ่วงดุล</p> <p>11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้</p> <p>8.1 มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น</p> <p>8.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายตามความสนใจ</p> <p>8.3 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>8.4 ส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p> <p>8.5 มีการบันทึก การรายงานผลและการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ</p> <p>8.6 มีการนิเทศการเรียนการสอนและนำไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ</p> <p>8.7 นำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดประสบการณ์</p> <p>8.8 ส่งเสริมการศึกษา/วิจัยเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ ติดตามผลและใช้ผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ</p>	<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p> <p>12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>9.1 จัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเข้มแข็งและทั่วถึง</p> <p>9.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมองตอบสนองความสนใจและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน</p> <p>9.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ</p> <p>9.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม</p> <p>9.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี ศิลปะและการเคลื่อนไหว</p> <p>9.6 จัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย</p> <p>9.7 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย</p>	<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>มี 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p> <p>12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p>
<p>มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>10.1 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่เหมาะสม</p> <p>10.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>10.3 ให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม</p> <p>10.4 จัดห้องเรียน ห้องพิเศษ พื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพการใช้การได้ดี</p> <p>10.5 จัดและใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่</p>	
<p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตัวบ่งชี้</p>	<p>มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้</p>
<p>11.1 เชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม</p> <p>11.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา</p>	<p>14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา</p> <p>14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา</p>
<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรศาสนา สถาบันวิชาการ องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ตัวบ่งชี้</p>	
<p>12.1 เป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และบริการชุมชน</p>	
<p>12.2 มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>13.1 จัดระบบบริหารและสารสนเทศ</p> <p>13.2 พัฒนามาตรฐานการศึกษา</p> <p>13.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>13.4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>13.5 ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา</p> <p>13.6 ประเมินคุณภาพการศึกษา</p> <p>13.7 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี</p> <p>13.8 ผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา</p> <p>มาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียน) (จำนวน 11 มาตรฐาน 40 ตัวบ่งชี้)</p> <p>มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>14.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามตามข้อตกลงเบื้องต้น</p> <p>14.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>14.3 มีความกตัญญูกตเวที</p> <p>14.4 มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น</p> <p>14.5 ประหยัด ใช้จ่ายของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า</p> <p>14.6 มีมารยาท ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรม</p>	<p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา</p> <p>มี 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม</p> <p>11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์</p> <p>11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและมีการตรวจสอบถ่วงดุล</p> <p>11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง</p> <p>มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>มี 6 ตัวบ่งชี้</p> <p>1.1 ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ</p> <p>1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที</p> <p>1.4 ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว</p> <p>1.5 ผู้เรียนมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า</p> <p>1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>15.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม</p> <p>15.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม / โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม</p>	<p>มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์</p> <p>มี 6 ตัวบ่งชี้</p> <p>1.1 ผู้เรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ</p> <p>1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวที</p> <p>1.4 ผู้เรียนมีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว</p> <p>1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า</p> <p>1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม</p>
<p>มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>16.1 สนใจและกระตือรือร้นในการทำงาน</p> <p>16.2 ทำงานจนสำเร็จและภูมิใจในผลงาน</p> <p>16.3 เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น</p> <p>16.4 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p>	<p>มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต</p> <p>มี 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผนทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัว และทำงานเป็นทีมได้</p> <p>7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>17.1 สามารถสรุปความเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่เกิดจากการเรียนรู้</p> <p>17.2 แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม</p> <p>17.3 มีจินตนาการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p>	<p>มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์</p> <p>มี 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม</p> <p>4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง</p> <p>4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ</p>
<p>มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>18.1 มีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก</p> <p>18.2 มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5</p> <p>18.3 มีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย</p> <p>18.4 มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ</p> <p>18.5 มีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการประมาณ สามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ</p> <p>18.6 มีความรู้ในเรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติและสิ่งต่างๆรอบตัว</p>	<p>มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>มี 8 ตัวบ่งชี้</p> <p>คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ใช้ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่ หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษาตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6</p> <p>5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย</p> <p>5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์</p> <p>5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์</p> <p>5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม</p> <p>5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา</p> <p>5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ</p> <p>5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี</p> <p>5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>19.1 มีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่านและรู้จักตั้งคำถาม</p> <p>19.2 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวและสนุกกับการเรียนรู้</p>	<p>มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>มี 3 ตัวบ่งชี้</p> <p>6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว</p> <p>6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ</p> <p>6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่างๆ ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา</p>
<p>มาตรฐานที่ 20 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>20.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ</p> <p>20.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์</p> <p>20.3 รู้จักสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมีนเมา</p> <p>20.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม</p> <p>20.5 ร่าเริงแจ่มใสมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนครู ผู้อื่นและชอบมาโรงเรียน</p>	<p>มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>มี 5 ตัวบ่งชี้</p> <p>2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ</p> <p>2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์</p> <p>2.3 ผู้เรียนไม่เสพหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด และสิ่งมอมเมาหลักเลียงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรงโรคร้ายและอุบัติเหตุรวมทั้งปัญหาทางเพศ</p> <p>2.4 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น</p> <p>2.5 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่นและชอบมาโรงเรียน</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 21 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>21.1 สนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ</p> <p>21.2 สนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรีและการเคลื่อนไหว</p> <p>21.3 สนใจและร่วมกิจกรรมการออกกำลังกาย</p>	<p>มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา</p> <p>มี 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ</p> <p>3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์โดยไม่ขัดหลักศาสนา</p> <p>3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ</p> <p>3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นและของไทย</p>
<p>มาตรฐานที่ 22 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>ตัวบ่งชี้</p> <p>22.1 เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์</p> <p>22.2 เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รักษาสิทธิ เสรีภาพของตนเอง และมีความเป็นประชาธิปไตย</p> <p>22.3 เคารพและปฏิบัติตามคำสั่งสอน คำแนะนำของพ่อ แม่ ครู ญาติและผู้ใหญ่</p> <p>22.4 รู้จักท้องถิ่น และรักท้องถิ่น</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มาตรฐานการศึกษาท้องถิ่น	มาตรฐานเพื่อประเมินคุณภาพ ภายนอก
<p>มาตรฐานที่ 23 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน ตัวบ่งชี้</p> <p>23.1 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจคุณภาพของผู้เรียน</p> <p>23.2 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความประพฤติการปฏิบัติตนตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา และครู</p> <p>23.3 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านอื่นๆแก่ชุมชนและส่วนรวม</p>	<p>มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 4 ตัวบ่งชี้</p> <p>3.1 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ</p> <p>3.2 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลักศาสนา</p> <p>3.3 ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ</p> <p>3.4 ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งงามของท้องถิ่นและของไทย</p>
<p>มาตรฐานที่ 24 สถานศึกษามีมาตรฐานที่พึงพอใจและยอมรับ โดยผู้ปกครองและชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ตัวบ่งชี้</p> <p>24.1 ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในความสะดวก ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการให้บริการด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ วิชาการและอื่นๆ ของสถานศึกษาแก่ชุมชน</p> <p>24.2 ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และให้การสนับสนุนทรัพยากรปัจจัยต่างๆ ในการจัดและพัฒนาการศึกษา</p>	

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2546 : 7 – 30.

จากที่กล่าวมาข้างต้น บ่งบอกถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อพัฒนาการบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจ การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล สถานศึกษามีการพัฒนาศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาโดยมีสถาบันการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู นักเรียน และผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนร่วม

4. บริบทและข้อมูลโรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะท้อน

ผู้ศึกษาได้รายงานเกี่ยวกับบริบทและข้อมูลโรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะท้อน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ประวัติของสถานศึกษา ข้อมูลครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2552 ข้อมูลทรัพยากร และข้อมูลงบประมาณ ปี พ.ศ. 2552 ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

ชื่อ สถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะท้อน ถนนภราดร ตำบลปากแพรก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช รหัสไปรษณีย์ 80110 โทรศัพท์ 075 - 411483 โทรสาร 075 - 411483 สังกัด เทศบาลเมืองทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มการศึกษาท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

4.2.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษา คือ นายสุชีพ คำสมาน

วิทยฐานะ ผู้บริหารชำนาญการพิเศษ

ดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 1 เดือน มีนาคม พ.ศ 2549 จนถึงปัจจุบัน

4.2.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา (ที่ได้รับแต่งตั้ง) 2 คน คือ

1) นายพายุ วาระเพียง

2) นางพรทิพย์ เหล่าทองมีสกุล

4.3 ประวัติของสถานศึกษา

โรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะท้อนเดิมสอนในรูปแบบโรงเรียนวัด เปิดสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2475 พระภิกษุขำ คณฺหฺสฺวณฺโณ เจ้าอาวาสวัดโคกสะท้อนเป็นผู้อุปการะ มีนักเรียน 58 คน สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วันที่ 15 มิถุนายน 2477 ยกฐานะเป็นโรงเรียนประชาบาล ชื่อว่าโรงเรียนประชาบาล ตำบลชะมาย 1 (วัดโคกสะอาด) และแต่งตั้งให้พระภิกษุกล้า โปธิพุทธโต เป็นครูใหญ่ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2477

วันที่ 12 ตุลาคม 2483 ทางราชการได้อโอนโรงเรียนไปสังกัดเทศบาลตำบลปากแพรก ชื่อว่า “โรงเรียนเทศบาล 2” (วัดโคกสะอาด) พระปลัดเที้ยว โอภาส เจ้าอาวาสวัดโคกสะอาด ได้มอบกุฎี 1 หลัง เพื่อใช้เป็นอาคารเรียน ให้ทางเทศบาลตัดแปลงเป็นห้องเรียน วันที่ 30 ธันวาคม 2486 โอนโรงเรียนคืนเป็นโรงเรียนประชาบาลอีกครั้งชื่อว่า “โรงเรียนประชาบาลตำบลปากแพรก 2” (วัดโคกสะอาด) และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะอาด” เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2486

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2501 พระครูอุดมศิวาจารย์ (เย็น อินทรสุมณโณ) เจ้าคณะอำเภอทุ่งสงและเจ้าอาวาสวัดโคกสะอาด ได้สร้างอาคารเรียนแบบถาวรครึ่งตึกครึ่งไม้ แบบ ป.2 กว้าง 8 เมตร ยาว 40 เมตร 2 ชั้น 12 ห้องเรียน ได้วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2498 ใช้เงินของวัด 11,696.35 บาท เงินสมทบทางราชการ 100,000 บาท รวม 111,696.35 บาท มอบให้กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2502 โดยนายชาญ พัฒนกรด นายอำเภอทุ่งสง เป็นผู้รับมอบ ให้ชื่อว่า “โรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะอาด” (อุดมศิวาจารย์)

วันที่ 1 เมษายน 2506 โอนไปเป็นโรงเรียนเทศบาลอีกครั้ง นายเฉลิมศักดิ์ ปลายวงศ์ ศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นผู้มอบ โดยมีนายสมมุง วิสุทธีธรรม นายกเทศมนตรีเป็นผู้รับมอบ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2506

ปีงบประมาณ 2508 เทศบาลได้ต่อเติมอาคารเรียนไปทางทิศตะวันตก 4 ห้องเรียน มีห้องน้ำ ห้องส้วมอยู่ภายใน รวมทั้งทาสีอาคาร และเพดานชั้นล่างของอาคารเป็นเงิน 96,000 บาท

ปีงบประมาณ 2511 เทศบาลสร้างโรงอาหารขนาด 5 × 16 เมตร และห้องสุขา 4 ห้อง เป็นเงิน 26,500 บาท

ปีงบประมาณ 2517 เริ่มเปิดสอนระดับประถมปลาย (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตร 2521 (ประถม 6 ปี) ต่อมาในปี 2533 ถึง 31 มีนาคม 2552 เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ปีงบประมาณ 2519 เทศบาลฯ ได้ต่อมุขกลาง 2 ห้องเรียน เป็นเงิน 113,000 บาท ตรวจรับเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2520

ปีงบประมาณ 2521 เทศบาลฯ ได้สร้างอาคารเรียนหลังใหม่เป็นตึก 3 ชั้น 8 ห้องเรียน ชั้นล่างเป็นห้องประชุม กว้าง 8 เมตร ยาว 36 เมตร ใช้งบประมาณ 1,680,000 บาท เริ่มก่อสร้างเมื่อเดือนตุลาคม 2521 เสร็จเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2522

พ.ศ. 2536 เทศบาลฯ ได้ต่อเติมอาคารเรียนหลังที่ 3 เป็นตึก 5 ชั้น 8 ห้องเรียน ชั้นล่าง เป็นห้องเอนกประสงค์ ขนาดกว้าง 8×16 เมตร เป็นเงินงบประมาณของเทศบาล 1,900,000 บาท และเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เป็นเงิน 3,100,000 บาท

พ.ศ. 2540 ต่อเติมโรงอาหารด้านหลังอาคารเรียน 2 และ 3 เป็นอาคารโครงเหล็ก พื้นปูกระเบื้องด้วยงบประมาณ 550,000 บาท

ปีการศึกษา 2552 โอนอนุบาลไปสังกัดโรงเรียนริสอร์ทอนุบาลทุ่งสง โรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะอาดตอนเปิดสอนเฉพาะระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – 6

พ.ศ. 2552 สร้างอาคารเรียนเพิ่ม จำนวน 2 หลัง โดยงบอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

- อาคารเรียน 4 ชั้น ใต้ถุนโล่ง จำนวน 12 ห้องเรียน งบประมาณ 8,300,000 บาท
- อาคารอนุบาล จำนวน 8 ห้องเรียน งบประมาณ 5,266,800 บาท

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา คือ คุณภาพเด่น เป็นโรงเรียนชุมชน

ภารกิจ

1. พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน
2. ส่งเสริมพัฒนาครูสู่มืออาชีพ
3. ให้มีแหล่งเรียนรู้และห้องบริการภายในโรงเรียนตามมาตรฐานและเพียงพอ
4. ปรับสภาพภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้สวยงามน่าอยู่
5. จัดการด้านสุขภาพให้ถูกสุขลักษณะ
6. ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนและบุคลากรมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
2. มีสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
3. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
2. พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรทางการศึกษา
3. จัดแหล่งเรียนรู้และห้องบริการภายในโรงเรียนที่ได้มาตรฐานและเพียงพอให้เป็นไปตามมาตรฐาน
4. ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในโรงเรียนให้สวยงามและน่าอยู่และรักษาสีเขียวล้อม
5. จัดการดูแลด้านสุขภาพและอนามัยให้เป็นไปตามมาตรฐาน
6. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.4 ข้อมูลครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2552 (รายงานการประเมินตนเอง, 2552 : 9)

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลครูและบุคลากร ปีการศึกษา 2552

ประเภท ของบุคลากร	เพศ		ระดับการศึกษาสูงสุด			อายุ เฉลี่ย	ประสบการณ์ การทำงาน เฉลี่ย
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี		
ผู้อำนวยการ	1	-	-	1	-	55.00	33.00
รองผู้อำนวยการ	1	1	-	-	2	51.50	28.50
ครูประจำการ	7	28	-	32	3	46.69	19.721
พนักงานจ้าง ตามภารกิจ	-	1	1	-	-	36.00	8.00
นักการภารโรง	3	-	3	-	-	51.00	18.66
รวม	12	30	4	33	5	47.80	21.576
	42						

ที่มา : รายงานการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดโคกสะอาด. 2552 : 9.

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลนักเรียน จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน

ระดับชั้น	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ประถมศึกษาปีที่ 1	49	35	84
ประถมศึกษาปีที่ 2	39	50	89
ประถมศึกษาปีที่ 3	55	50	105
ประถมศึกษาปีที่ 4	45	36	81
ประถมศึกษาปีที่ 5	55	55	110
ประถมศึกษาปีที่ 6	59	59	118
รวมทั้งหมด	302	285	587

ที่มา : รายงานการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัด โลกสะท้อน. 2552 : 10.

4.5 ข้อมูลทรัพยากร

สถานศึกษาดำเนินงานที่ดินของวัด โลกสะท้อนและใช้พื้นที่บางส่วนของอาคารไฟฟ้าแห่งประเทศไทย มีอาคารเรียน 2 หลัง 28 ห้องเรียน เป็นอาคารแบบครึ่งตึกครึ่งไม้ จำนวน 1 หลัง 16 ห้องเรียน แบบ คลส. จำนวน 1 หลัง 12 ห้องเรียน มีอาคารประกอบและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ได้แก่ ห้องน้ำชาย แบบ คลส. จำนวน 1 หลัง โรงอาหาร จำนวน 1 หลัง นอกจากห้องเรียนจำนวน 28 ห้องเรียน สถานศึกษาได้จัดให้มีห้องปฏิบัติการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องสมุด จำนวน 1 ห้อง ห้องวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 ห้อง ห้องภาษาอังกฤษ จำนวน 2 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ จำนวน 2 ห้อง ห้องดนตรี จำนวน 1 ห้อง ห้องพลศึกษา จำนวน 1 ห้อง และห้องอื่นๆ คือ ห้องผู้บริหาร จำนวน 1 ห้อง ห้องพัสดุ จำนวน 1 ห้อง ห้องพยาบาล จำนวน 1 ห้อง

4.6 ข้อมูลงบประมาณ ปี พ.ศ. 2552

ค่าใช้จ่ายที่สำคัญมีดังนี้

1. เงินเดือนบุคลากร		
1.1 ครูประจำการ	12,816,480.00	บาท
1.2 ครูอัตราจ้าง	98,400.00	บาท
2. ค่าเครื่องแบบนักเรียน	315,480.00	บาท
3. ค่าอุปกรณ์การเรียน	157,450.00	บาท
4. ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์	1,645,000.00	บาท
5. ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	231,050.00	บาท
6. ค่าหนังสือเรียน	350,750.00	บาท
7. ค่าบำรุงการกุศล/ชุมชน	-	บาท
8. ค่าพัฒนาบุคลากร	-	บาท
9. ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด	-	บาท
10. อื่นๆ	-	บาท

รายได้รวมที่สำคัญดังนี้

1. เงินอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐ	-	บาท
2. เงินงบบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น		
2.1 ค่าอาหารกลางวันนักเรียน	11,740,000.00	บาท
2.2 ค่าอาหารเสริม (นม)	1,068,340.00	บาท
3. เงินบริจาค	-	บาท
4. อื่นๆ	-	บาท

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ดังนี้

5.1 งานวิจัยในประเทศ

กรมวิชาการ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษารูปแบบ/วิธีการดำเนินงานของสถานศึกษาตามระบบ 3) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยทำการทดลองศึกษากับสถานศึกษาในสังกัดต่างๆ ในเขตการศึกษา 3, 5, 7, 9 และ 11 จำนวนทั้งสิ้น 21 แห่ง ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับปานกลาง (ร้อยละ 42.85) โดยสถานศึกษาเหล่านี้มีบุคลากรที่มีเจตคติและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างดี แต่การทำงานของบุคลากรภายในสถานศึกษายังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร และบุคลากรทุกคนยังไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร รองลงมาคือระดับดี (ร้อยละ 33.33) โดยสถานศึกษาเหล่านี้มีบุคลากรที่มีเจตคติและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างดี การทำงานของบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นทีมและเป็นระบบและมีการดำเนินงานตามขั้นและกระบวนการในแผนพัฒนาคุณภาพประจำปี รายงานผลสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง นอกจากนี้ยังได้รูปแบบการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้ 1) การสร้างความตระหนัก 2) การปรับแต่งวิสัยทัศน์ 3) การจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา 4) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา 5) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การจัดระบบการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา 7) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ 8) การประเมินคุณภาพและมาตรฐานระดับชาติ 9) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 10) การผุดงระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมให้การดำเนินการของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ได้แก่ การกระตุ้นการดำเนินการและติดตาม กำกับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัจจัยและทรัพยากรในการดำเนินการ ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเวลาในการดำเนินการ เป็นต้น

นัตรชัย ต๊ะปินตา (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 6 ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) การศึกษาและการเตรียมการ 2) การวางแผนการ

ประกันคุณภาพ 3) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 4) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน 5) การพัฒนาและปรับปรุง 6) การเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐ กำหนด ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

สำราญ หาญประเสริฐ (2544 : 95 - 96) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกุเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมจัดการ ศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น ที่คณะกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่ม ตัวแทนชุมชน มีส่วนร่วมน้อยเกือบทุกด้าน กรรมการจากครู และผู้บริหารมีส่วนร่วมมากเกือบทุก ด้าน ส่วนปัญหาในการเข้ามีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี ปัญหาทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาไม่รู้จักหน้าที่พอและขาด ความรู้ประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญแก่คณะกรรมการสถานศึกษา และการคัดเลือกคนเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งมีการประชุมบ่อยครั้งมาก ดังนั้น บทบาทการจัดการศึกษาของชุมชน ยังเป็นกิจกรรมภายในของผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียน เท่านั้น

สุริยา มะโยธี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการศึกษาปัญหาในการ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามความเห็นของผู้บริหาร และครู อาจารย์ คือ การขาดแคลน สิ่งอำนวยความสะดวก ขาดสื่อและเทคโนโลยี บุคลากรไม่ได้ศึกษาดูงานประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการติดตามงานที่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ขาดการจัดนิทรรศการแสดงผล งาน และไม่มีการสรุปและจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

สมชาติ แก้วขาว (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียน และครูปฏิบัติการสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นควบคุม คุณภาพการศึกษา ขั้นการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และขั้นประเมินและรับรองคุณภาพ แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่บุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การดำเนินงานประกันคุณภาพไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้บุคลากรในโรงเรียนยังได้เสนอให้โรงเรียนพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้ได้มาตรฐานชัดเจนขึ้น และเน้นการให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนพร้อมทั้งบุคลากรอื่นๆ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ดวงพร สมุทรโมฬี (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยมีการวางแผนการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศอยู่ในอันดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านการดำเนินการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและด้านการตรวจสอบการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง

สุพัตรา ขุนฤทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 6 พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ด้าน สถานศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือ ด้านการศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก สำหรับด้านที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

สุภัก แก้วเพชร (2545 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหารและครูโดยภาพรวม บุคลากรทั้ง 2 กลุ่ม ประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้บริหารประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครูผู้สอนประเมินว่าตนเองมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานทั้งกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูผู้สอนต่างก็ประสบปัญหาเดียวกัน คือ บุคลากรส่วนใหญ่ในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ครูผู้สอนไม่มีโอกาสที่จะได้เข้ามีส่วนร่วมในการวางแผน โรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติงานไปตามแผนที่วางไว้ ครูขาดความรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการสร้างเครื่องมือวัดหรือการประเมิน

เสงี่ยม เป่าเล็ง (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในอันดับสูงสุด ส่วนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอยู่ในอันดับต่ำสุด

กาญจนา นิยมนา (2547 : 89 – 93) วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และอันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และอันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ประมวล อัคราศรี (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษา การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ผลการประมวลข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ควรจัดสวัสดิการ ค่าตอบแทน หรือสวัสดิการอื่นๆ เช่น เบี้ยเลี้ยงการประชุม งบประมาณสนับสนุนการอบรม สัมมนา การบริหารงบประมาณ ต้องโปร่งใส และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอยู่เสมอ การบริหารงานวิชาการควรตอบสนองความต้องการของชุมชน และทันต่อความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ควรจัดให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอย่างจริงจัง จัดอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

วัชร เจริญรัตน์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพ

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมดำเนินงานในระดับมาก 2 โรงเรียน ระดับปานกลาง 2 โรงเรียน และระดับน้อย 1 โรงเรียน ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อย ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ หน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคลากรด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจัดทำและเรียกใช้สารสนเทศ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงงานและจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาต่อไป

เกศรี ไชยเผือก (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพรอบ 2 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 2 มีการปฏิบัติตามแผนสูงสุด และการตรวจสอบประเมินผลต่ำที่สุดและเมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า มีการบริหารจัดการทุกมาตรฐานตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ยกเว้นเพียงมาตรฐานด้านปัจจัยในส่วนของ การประเมินผล มีค่าร้อยละ 78.81 ปัญหาการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนขาดการคิดวิเคราะห์ มาตรฐานด้านกระบวนการ ขาดบุคลากรครู ขาดการพัฒนาตนเอง มาตรฐานด้านปัจจัย คือ การขาดงบประมาณ แนวทางการแก้ไข การบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อม ครูควรมีการเปลี่ยนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทุนและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามีการประชุมชี้แจงผู้ปกครองเรื่องหลักสูตร

อาคม ธนอุดมมาน (2548 : 84) วิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ประครอง มิทะลา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผูกกระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นอันดับสุดท้าย

สามารถ โสภานเวทย์ (2550 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีทัศนคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ได้ดังนี้ คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การผูกกระบบประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา และด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ กำหนดแนวทางการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน ประเมินคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการหลากหลาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และกำหนดยุทธศาสตร์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีตามสภาพจริง นำผลจากการประเมินคุณภาพการศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แอ็กที (Agthe, 1980 : 3076 - 3077) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและหน้าที่ของครูใหญ่และครูในงานวิชาการ ผลการวิจัย พบว่า ครูใหญ่ยอมรับว่าการปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะ โดยให้ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน ครูใหญ่ให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาน้อย ครูใหญ่และครูมีความเห็นว่าโครงการสอนของอำเภอ มีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตร

ริกส์บี (Rigsby, 1994 อ้างถึงใน สุภาพ ป๋องจินลา, 2546 : 55) ได้ศึกษาการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบกับวัฒนธรรมของโรงเรียนประถมศึกษาต้นแบบในมลรัฐฟลอริดา พบว่า

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบมีหลายประการ ได้แก่ การสร้างพันธกรณีให้กับทุกฝ่ายให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ โรงเรียน การสร้างความเชื่อที่มั่นคงในกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานเป็นองค์คณะ และการเปิดโอกาสให้นักวิชาการได้เข้ามาร่วมคิดร่วมทำ ประเด็นสำคัญคือ การตรวจสอบและติดตามนิเทศงานของคณะทำงาน จะทำให้นักวิชาการเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนาคุณภาพในระดับมาก

เซอร์ยาดิ (Suryadi, 1994 อ้างถึงใน เข้มทอง ศิริแสงเลิศ, 2540 : 42) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษาของอินโดนีเซีย โดยวัดคุณภาพของครูใน 4 ปัจจัยหลัก คือ ความสามารถทางด้านวิชาชีพ ความพยายามทางวิชาชีพ เวลาที่ใช้ในกิจกรรมวิชาชีพและความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญและงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการวิจัยพบว่า ครูเป็นปัจจัยเดียวที่ใช้ตัดสินการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้มากที่สุด

ริกส์บี (Rigsby, 1995 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2539 : 91) ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กร และวัฒนธรรมของรูปแบบโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบ TQM ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจและเอกสารเกี่ยวกับประเด็นด้านวัฒนธรรม 12 ประการ คือ ความผูกพันทางสัญลักษณ์ต่อวัฒนธรรมคุณภาพ การตัดสินใจ องค์กรของครูและนักเรียน การคิดเชิงระบบ จุดเน้นในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ การศึกษาผู้ใหญ่ การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยี การใช้ประโยชน์จากกระบวนการและเครื่องมือคุณภาพ การฝึกสอน บรรยายและ ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและเครื่องมือ คุณภาพรูปแบบ คุณภาพที่ใช้ คือ The organizational development energy system (ODES) ผลการวิจัยพบว่า การมีพันธะผูกพันอย่างเหนียวแน่นจะสนับสนุนให้วัฒนธรรมคุณภาพยังคงมีอยู่ทั้งในระดับอำเภอและสถานศึกษา กระบวนการของสถานศึกษา จะมีผลอย่างมากต่อการพัฒนา ลักษณะทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าเชื่อถือมาก คือ การบริหารแบบร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และการทำงานร่วมกัน วัฒนธรรมของการทำงานที่ปรากฏอีกอย่างหนึ่ง คือ การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

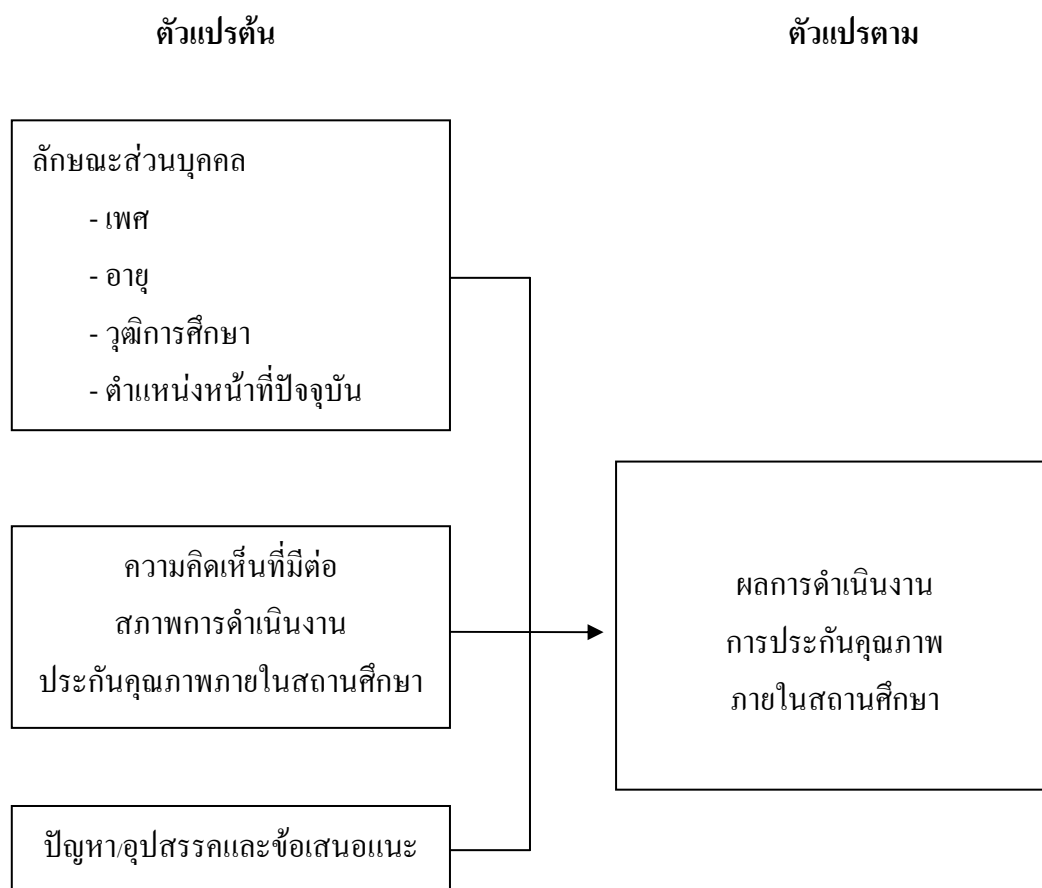
โกลด์ (Gold, 1999 : abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนที่มีรายได้ต่ำ มักมีปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีผลกระทบต่อ การให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ไรด์ฟี (Ridephy, 2003 : 3348) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School-based management) ในมลรัฐนิวเซาท์แวลด์ และลาบราดอร์

โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการตั้งสภาโรงเรียน (School council) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย ครูมีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อยและในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครองและครูมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและร่วมมือในการดำเนินการจัดการศึกษา และต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินการดังกล่าว และยังพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาทั้งหมดไม่ต้องการให้เกิดการปฏิรูป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในด้านของการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและทัศนคติที่เหมาะสมกับความต้องการของหน่วยงานกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ระยะเวลาและทรัพยากรในการบริหาร และยังสามารถนำความรู้ใหม่ๆ ไปพัฒนางานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยเฉพาะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นภารกิจของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครองว่า นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 2.7

กรอบแนวคิดในการศึกษา

แผนภูมิที่ 2.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา

